ABC CERTIFIED
DAILY HALCHAL HYDERABAD
روزاني
حيدرآباد
هلچل
Ph:0222100588. Fax:0222100878
جلد (25) اربع 22 فيبروري 2023ع بمطابق پهرين شعبان المعظم 1444ھ (شمارو 203) قيمت 10 رپيا

ڪراچي ۾ سنڌي ٻولي عالمي ڪانفرنس ۾ ماهرن طرفان وفاقي ٻولي ڪميشن قائم ڪرڻ تي اتفاق

سڀني صوبن ۾ پنجين جماعت تائين لازمي طورتي مادري ٻولين ۾ تعليم ڏني وڃي. سنڌ ۾ 1972ع واري ٻولي ايڪٽ تحت سمورن تعليمي ادارن کي پابند بڻايو وڃي

سنڌ ۾ 1972ع واري ٻولي ايڪٽ تحت سمورن تعليمي ادارن کي پابند بڻايو وڃي ته پهرين کان پنجين جماعت تائين سنڌي لازمي پڙهائين. قرارداد جو متن

ڪراچي (رپورٽ: وحيد سمون) آرٽس ڪائونسل آف پاڪستان ڪراچي ۾ جاري ٽن ڏينهن واري سنڌي ٻولي عالمي ڪانفرنس پڄاڻي تي پهتي. ڪانفرنس جي پڄاڻي واري تقريب ۾ ناميارن دانشورن ٻولي ماهرن /باقي صفحه 3 ٻقايا 35

ٻولين جي تحفظ، واڌاري ۽ ترويج لاءِ گهڻ علمي ۽ گهڻ شعبہ جاتي سوچ ۽ طريقہ ڪار جي استعمال کي يقيني بڻايو وڃي. جنهن ۾ خاص طور لسانياتيات، سماجي لسانيات، علم انسان، سماجيات، صنفي علم، سياسيات، معيشيت ۽ ثقافتي اڀياس سان سلهاڙيو وڃي. سنڌي ٻولي عالمي ڪانفرنس ۾ ٽن ڏينهن جي دوران ڏيهي ۽ پرڏيهي ٻولي ماهرن تقريب 34 مقالا پيش ڪيا. ڪانفرنس جي ٻئي ڏينهن تي پهرين ويهڪ شازيا ڪريم جي ميزباني هيٺ "سنڌي ٻولي ۽ ان جا ٻين ٻولين سان تاريخي لاڳاپا" جي سري هيٺ ويهڪ ٿي. جنهن ۾ ڊاڪٽر عامر ظهير، عبدالڪريم آزاد، ڀارتي اسڪالر اڪلاڌار شرما، ڊاڪٽر الطاف جوکيو، ڊاڪٽر تهمينہ مفتي ۽ ڊاڪٽر آفتاب ابڙو پنهنجا مقالا پيش ڪيا. ڪانفرنس ۾ ٻي ويهڪ ڊاڪٽر فياض لطيف جي ميزباني هيٺ "اصلوڪين ٻولين جي ڊجيٽلائيزيشن" جي عنوان سان ويهڪ ٿي. جنهن ۾ سعيد احمد سميجو، پشاور يونيورسٽي جي ٻولي ماهر محمد ولي الله ۽ ناصر علي، نوائب ڪاڪا، امر فياض ٻرڙو، ڊاڪٽر عبدالغفور ميمڻ مقالا پڙهيا. ڪانفرنس ۾ ٽين ويهڪ "خطري هيٺ آيل اصلوڪين ٻولين ۽ انهن ۾ جاڻ ۽ علم جي پهچ" جي عنوان سان ويهڪ ڊاڪٽر مهر خادم جي ميزباني هيٺ ٿي. جنهن ۾ پره حفيظ، ادريس جتوئي، ڊاڪٽر محمد علي دينا خيل، مختيار ملاح ۽ ڊاڪٽر ادل سومرو پنهنجا مقالا پيش ڪيا. ڪانفرنس جي چوٿين ۽ آخري ويهڪ "سنڌي ٻولي ثقافت ۽ آيل تبديليون" جي عنوان سان ڊاڪٽر رياضت ٻرڙو جي ميزباني هيٺ ٿي. جنهن ۾ علي جان داماڻي، سيد رشد الله شاهہ بخاري، پريم تنواڻي، ڊاڪٽر منظور علي ويسريو، ڊاڪٽر حميرا ناز مقالو پيش ڪيو. ڪانفرس جي اختتامي تقريب ڊاڪٽر عبدالرزاق چنا جي ميزباني هيٺ ٿي. جنهن ۾ پاڪستان پيپلز پارٽي جي اڳواڻ سينيٽر سسئي پليجو خاص مهمان طور شريڪ هئي. جڏهن تہ زبيدہ مصطفيٰ، جامي چانڊيو، ڊاڪٽر فتح مري مقالو پيش ڪيو. جڏهن تہ ڀارتي ٻولي ماهر پروفيسر ڊاڪٽر مايا ديوڊ آن لائن شرڪت ڪئي ۽ ڀارت ۾ سنڌي ٻولي بابت مقالو پيش ڪيو. ان موقعي تي

ديوڊ آن لائن شرڪت ڪئي ۽ ڀارت ۾ سنڌي ٻولي بابت مقالو پيش ڪيو. ان موقعي تي خطاب ڪندي سينيٽر سسئي پليجو چيو آهي تہ ٻولي معاملي تي اڄ بہ حساس آهيان. سنڌي کي قومي ٻولي جو درجو ڏيارڻ واري جاکوڙ ڪرڻ جي پاداش ۾ انتقام جو نشانو بڻائيندي منهنجي پارليامينٽ لجز ۾ پاهيون ڏئي نقصان ڏنا ويا. عالمي سنڌي ٻولي ڪانفرنس جي پڄاڻي واري ويهڪ ۾ شرڪت کان اڳ ميڊيا سان ڳالهائيندي ۽ ويهڪ کي خاص مهمان طور خطاب ڪندي ڪيو خطاب ۾ چيائين تہ هر صورت ۾ پنهنجي ٻولي ثقافت سنڌو درياهہ ۽ وسيلن جو تحفظ ڪنداسين سنڌ جي ٻولي ۽ وحدت تي سوديبازي ٿي تہ مزاحمت ڪبي. سنڌي کي قومي ٻولي ڏسڻ چاهيون ٿا. هر سال 10 ٻوليون ختم ٿين پيون. يونيسڪو پاران مادري ٻوليءَ جو ڏهاڙو ملهائڻ جو مقصد خطري ۾ آيل ٻولين کي بچائڻ آهي. سنڌي ٻولي کي بہ خطرو آهي. گهرن ۾ تہ ٿي ڳالهائي وڃي. هتي ميلن سان سنڌي ٻوليءَ سان عشق وڌي پيو مونکي بہ ان عشق جي سٽي پيل آهي ۽ امڙ وٽان مليو. اسان سنڌي ٻولي قومي ٻولي تحريڪ جي پهرين سنڌي فيڊيائي هئي. هن چيو تہ وفاقي پارٽين کي ٻوليءَ سان ويساهہ گهاتي ختم ڪرڻي پوندي. ان کان اڳ سسئي پليجو ميڊيا سان ڳالهائيندي چيو تہ پ پ هميشہ ٻولي معاملي تي اڳڀري رهي آهي ۽ مون بہ مات نہ ڪئي آهي. 2012 ۾ قومي ٻولين جو ٺهراءُ پيش ڪيوسين جنهن ۾ سنڌي، پنجابي، بلوچي ۽ پشتو کي قومي ٻولين جو درجو ڏيارڻ جي گهر ڪئي. اسٽينڊنگ ڪميٽيءَ منظوري ڏني پر ايم ڪيو ايم ۽ پنجاب جي ڪجهہ ميمبرن ساٿ نہ ڏنو هن چيو تہ هاڻي وقت اچي ويو آهي تہ ٻوليءَ کي قومي درجو ڏنو وڃي. ٺهراءُ آڻڻ لاءِ وڏي پيماني تي لابنگ ڪرڻي پئي. مير حاصل بزنجو، شاهي سيد ۽ بروهي برادري ساٿ ڏنو پر اسان کي هڪ بانگي تي اڪثريت نہ آهي. ان ڪري بل پاس نہ ٿيو هن چيو تہ ملڪ کي هلائڻ آهي تہ 1940 واري ٺهراءُ تحت هلايو وڃي. سنڌي کي قومي ٻولي جو درجو ڏنو وڃي جيڪي بہ تڪراري معاملا آهن آهي حل ڪرڻ لاءِ آئين ۾ سڌارن جي ضرورت آهي. ڪانفرنس جي آخر ۾ ٿاڳ رنگ جي محفل جو انعقاد ٿيو. جنهن ۾ ناميارين صوفي راڳي مانجهي فقير پنهنجي سنگ سنگت سان ڪلام ڳائي مچايو ۽ صوفي ٻولن ۾ سروڪيري شرڪت ڪندڙ کي لطف اندوز ڪيو. جڏهن تہ سيف سميجو پڻ پنهنجي فن جو مظاهرو ڪيو. ان موقعي تي ٻولي آهي بااختيار اداري پاران شرڪت ڪندڙ کي اجرڪ ۽ مڃتا شيلڊون پڻ ڏنيون. ان

عالمن، اديبن تي مشتمل ڪميٽي پاران مختلف تجويزون ۽ مطالبا پيش ڪيا ويا. جن ۾ وفاقي ٻولي ڪميشن قائم ڪرڻ سميت سمورين مادري ٻولين کي قومي ٻولين جو درجو ڏيڻ جي گهر ڪئي وئي. ڪانفرنس اتفاق راءِ سان ٺهراءُ پاس ڪندي مطالبو سنڌ ۾ ملڪ ۾ پهرين درجي کان پنجين جماعت تائين لازمي طورتي مادري ٻولين ۾ تعليم ڏني وڃي. سنڌ ۾ 1972ع واري ٻولي ايڪٽ تحت سمورن تعليمي ادارن کي پابند بڻايو وڃي تہ پهرين کان پنجين جماعت تائين سنڌي لازمي پڙهائين، جڏهن اعليٰ تعليم ڏيندڙ ادارن ۾ سنڌي مضمون لازمي پڙهايو وڃي. ڪانفرنس ۾ اها پڻ گهر ڪئي وئي تہ سرڪاري ۽ خانگي ادارن ۾ سنڌي ٻولي جو استعمال لازمي قرار ڏنو وڃي. سمورن ادارن کي پابند بڻايو وڃي تہ ٻارن کي مادري ٻولي ڳالهائڻ کان نہ روڪيو وڃي ڇاڪاڻ تہ اها بنيادي انساني حقن جي لتاڙ آهي. ڪانفرنس گهر ڪئي تہ 1972ع واري ٻولي ايڪٽ تحت سموري عدالتي نظام ۾ سنڌي ٻولي جي استعمال کي لازمي بڻايو وڃي. مطالبو ڪيو ويو تہ وفاقي سطح تي موجود سائنس بورڊ جيان سنڌي سائنس بورڊ جو قيام يقيني بڻايو وڃي. سنڌي ڊڪشنري بورڊ پڻ قائم ڪرڻ جي گهر ڪئي وئي. ڪانفرنس مطالبو ڪيو تہ 1972ع جي ايڪٽ تحت سنڌ حڪومت جي ماتحت مختلف شعبن ۽ ادارن ۾ ڪم ڪندڙ عملدارن لاءِ نہ رڳو سنڌي ٻوليءَ جي بنيادي ڪورس کي لازمي قرار ڏنو وڃي پر گڏو گڏ نين ڀرتين لاءِ سنڌي جي بنيادي سکيا جي سرٽيفڪيٽ کي پڻ لازمي قرار ڏنو وڃي. ٻولي کين بنيادي انساني حق تسليم ڪندي مادري ۽ قومي